

ASR Pensioen
Staatsobligatie Fonds 15+

Jaarverslag

2018

— / —
a.s.r.
de nederlandse
vermogens
beheerders

Algemene informatie ASR Pensioen Staatsobligatie Fonds 15+

Beheerder

ASR Vermogensbeheer N.V.

Archimedeslaan 10

3584 BA Utrecht

Website: www.asrvermogensbeheer.nl

Handelsregister KvK Utrecht nummer 30227237

Directie Beheerder

Drs. J.Th.M. Julicher

J.J.M. de Wit MSc

Drs. M.R. Lavooi RBA

Bewaarder

Stichting ASR Bewaarder

Archimedeslaan 10

3584 BA Utrecht

Accountant

Ernst & Young Accountants LLP

Wassenaarseweg 80

2596 CZ Den Haag

Juridisch adviseur van de Beheerder

De Brauw Blackstone Westbroek N.V.

Claude Debussylaan 80

1082 MD Amsterdam

Datum van oprichting

1 oktober 2017

ASR Pensioen Staatsobligatie Fonds 15+

Inhoudsopgave

BESTUURSVERSLAG	4
VERSLAG VAN DE BEHEERDER	7
DUURZAAMHEIDSBELEID.....	11
MARKTONTWIKKELINGEN EN VOORUITZICHTEN	13
RENDEMENT EN PORTEFEUILLEBELEID ASR PENSIOEN STAATSOBLIGATIE FONDS 15+ JAAR.....	15
IN CONTROL STATEMENT	18
JAARREKENING 1 NOVEMBER TOT EN MET 31 DECEMBER 2018	19
BALANS	20
WINST- EN VERLIESREKENING.....	20
KASSTROOMOVERZICHT	21
GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING EN RESULTAATBEPALING	22
TOELICHTING OP DE BALANS EN DE WINST- EN VERLIESREKENING	26
OVERIGE GEGEVENS	31
BIJLAGEN	33
BIJLAGE 1 SPECIFICATIE BELEGGINGEN ASR PENSIOEN STAATSOBLIGATIE FONDS 15+.....	34

Bestuursverslag

Algemeen

ASR Vermogensbeheer N.V. (hierna: 'a.s.r. vermogensbeheer' of 'de Beheerder') is de beheerder van ASR Pensioen Staatsobligatiefonds 15+ Jaar ('het Fonds'). a.s.r. vermogensbeheer is statutair gevestigd te Utrecht en staat ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel te Utrecht onder nummer 30227237. a.s.r. vermogensbeheer is een 100%-deelneming van ASR Nederland N.V.

a.s.r. vermogensbeheer heeft ten doel het verlenen van beleggingsdiensten, het beheren van vermogen en het optreden als vermogensbeheerder ten behoeve van derden. a.s.r. vermogensbeheer biedt vermogensbeheer aan voor pensioenfondsen, verzekeraars, waarborg- en vermogensfondsen, goede doelen, decentrale overheden, zorg- en onderwijsinstellingen, netwerkbedrijven, woningcorporaties en andere spelers in het maatschappelijk domein. a.s.r. vermogensbeheer richt zich hierbij onder meer op maatwerkoplossingen met een verantwoord rendement. Daarnaast biedt a.s.r. vermogensbeheer ook institutionele beleggingsfondsen en integraal beheer met modulaire elementen als ALM-advies of rapportages voor toezichthouders aan. Het productpalet bestaat uit euro bedrijfsobligaties, rente overlay, euro staatsobligaties, euro(pese) aandelen, Amerikaanse aandelen, balanced mandates, maatwerk obligatieportefeuilles, onderling lenen, vastrentend index beleggen, vastgoed en hypotheek. Overige beleggingscategorieën kopen we in op a.s.r. condities: kwaliteit en duurzaamheid.

a.s.r. vermogensbeheer heeft geen personeelsleden in dienst. Alle werkzaamheden worden middels een inleenovereenkomst verricht door werknemers in dienst van ASR Nederland N.V.

AIFM-vergunning

a.s.r. vermogensbeheer beschikt over een vergunning als beheerder van alternatieve beleggingsinstellingen als bedoeld in artikel 2:65, eerste lid, sub a Wet op het financieel toezicht ("Wft").

De reikwijdte van de vergunning is op grond van artikel 1: 102, tweede lid, Wft beperkt tot het aanbieden van deelneming in:

- beleggingsinstellingen die beleggen in financiële instrumenten; en
- beleggingsinstellingen die beleggen in hypotheekvorderingen;

Op grond van deze vergunning treedt a.s.r. vermogensbeheer op als beheerder van de volgende alternatieve beleggingsinstellingen: de ASR Beleggingsfondsen, de ASR Mixfondsen, de Luxemburgse alternatieve beleggingsinstelling ASR Fonds SICAV ('Société d'investissement à Capital Variable'), ASR Hypotheekfondsen, het ASR Kapitaalmarktfonds, het ASR Depositofonds, de ASR ESG IndexPlus Institutionele Fondsen, het ASR Duurzaam Institutioneel Nederlandse Aandelen Fonds en First Liability Matching N.V.

Daarnaast treedt a.s.r. vermogensbeheer op als beheerder van ASR Beleggingspools, ASR Vastgoed Basisfondsen, ASR Amerika Aandelen Basisfondsen, ASR Basisfondsen, ASR Beleggingsmixfondsen, ASR Pensioen Staatsobligaties 15+ Jaar, ASR Pensioen Staatsobligaties 10-15 Jaar en de ASR Pensioen Mixfondsen. Op grond van artikel 1:13a lid 1, sub g van de Wft is het beheer van deze beleggingsstructuren vrijgesteld van de verplichtingen in de Wft en afgeleide regelgeving en staat het beheer derhalve niet onder toezicht van de AFM.

a.s.r. vermogensbeheer heeft van de Stichting Autoriteit Financiële Markten (AFM) een vergunning verkregen om additionele beleggingsdiensten te verlenen aan professionele cliënten op grond van artikel 2:67a, tweede lid, onderdelen a, b en d Wft. Met deze vergunning heeft a.s.r. vermogensbeheer toestemming om beleggingsdiensten te verlenen aan professionele cliënten. Dit houdt in dat a.s.r. vermogensbeheer vermogensbeheer voor derden mag uitvoeren, onder meer het beheren van individueel vermogen van pensioenfondsen, verzekeraars, goede-doelinstellingen en overheidsinstellingen. Daarnaast kan a.s.r. vermogensbeheer beleggingsadvies geven over financiële instrumenten en orders van cliënten ontvangen en doorgeven met betrekking tot financiële instrumenten.

Profielschets Fonds

Structuur van het Fonds

Het ASR Pensioen Staatsobligatie Fonds 15+ Jaar (het Fonds) is op 1 oktober 2017 opgericht en is een in Nederland gevestigd besloten fonds voor gemene rekening met een open-end karakter. Het open-end karakter heeft betrekking op de mogelijkheid die het Fonds biedt elke handelsdag middelen te storten en te onttrekken. De Participanten in het Fonds zijn uitsluitend gerechtigd tot een evenredig deel van het Fonds in de verhouding van het aantal Participaties, waarmee zij in het Fonds deelnemen. In januari 2014 werden de eerste polishoudergelden belegd in het Fonds. De Participaties worden vooralsnog niet aan enige effectenbeurs genoteerd.

Het ASR Pensioen Staatsobligatie Fonds 15+ Jaar (het Fonds) wordt aangeboden in pensioenregelingen op basis van een beschikbare premie, mogelijk in combinatie met een belegging in een goed gespreid mixfonds. Door het Fonds wordt meer zekerheid over de hoogte van de uiteindelijke pensioenuitkering nagestreefd. Op de pensioendatum koopt een deelnemer uitkeringen aan voor ouderdomspensioen (en eventueel partnerpensioen). De prijs voor deze uitkeringen is afhankelijk van de markttrente die op dat moment geldt.

Het Fonds is uitgezonderd van het opstellen van een prospectus, zoals bedoeld in de Wft. Echter is er wel een Informatiememorandum beschikbaar die waardevolle informatie voor potentiële Polishouders bevat. Het dient ten behoeve van de informatievoorziening richting de consument en is gebaseerd op zelfregulering door de verzekeringsbranche, gestimuleerd door het Verbond van Verzekeraars.

Door middel van het verzekeringsproduct Premiepensioen en Premiepensioen – Vrij beleggen van ASR Pensioenen kan worden belegd in het fonds:

Het Fonds	Fondsmanager
ASR Pensioen Staatsobligatie Fonds 15+ Jaar	De heer M. (Marèn) Klap

Beleggingsfilosofie van het Fonds

De doelstelling van het Fonds is een belegging te bieden in een gediversificeerde portefeuille Investment Grade vastrentende titels en instrumenten met lange looptijden, voornamelijk uitgegeven door overheden en gedenomineerd in euro. De benchmark is de Bank of America / Merrill Lynch 15+ Year AAA-AA Euro Government Index (Bloomberg ticker EG68).

Het beleggingsbeleid is erop gericht om op lange termijn een totaalrendement te behalen dat vergelijkbaar is aan het rendement van de vastgestelde representatieve maatstaf (benchmark), na aftrek van alle op dit mandaat van toepassing zijnde kosten.

Het fonds wordt gemanaged met inachtneming van het ESG-beleid opgesteld door de Beheerder.

Beheerder en Juridisch Eigenaar

Het Fonds heeft een Beheerder en een Juridisch Eigenaar. De Beheerder van het Fonds is a.s.r. vermogensbeheer en beschikt over een door de Stichting Autoriteit Financiële Markten (hierna 'AFM') verleende vergunning als bedoeld in artikel 2:65 en 2:67 Wet financieel toezicht. Potentiële beleggers, zijnde groepsmaatschappijen van ASR Nederland N.V. in de zin van artikel 1:13a onder g Wft, worden daarom nogmaals met nadruk gewezen op het feit dat het Fonds niet onder toezicht staat van de AFM. Dientengevolge zijn de verplichtingen uit de Wet op het financieel toezicht niet van toepassing op de Beheerder voor zover het het Fonds betreft.

De Juridisch Eigenaar van het Fonds is Stichting ASR Bewaarder. De Juridisch Eigenaar is opgericht op 17 juni 1996 en is een stichting in concernverband van ASR Nederland. De Juridisch Eigenaar is statutair gevestigd te Utrecht en ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 41135730.

Vergadering van Participanten

Vergaderingen van Participanten worden gehouden indien de Beheerder dit in het belang van de Participanten acht. Het recht om vergaderingen van Participanten bijeen te roepen komt niet toe aan individuele of groepen Participanten.

Stembeleid

Conform de Nederlandse Corporate Governance Code en het a.s.r. Maatschappelijk Verantwoord Beleggingsbeleid is een stembeleid ontwikkeld op basis waarvan a.s.r. haar rol als institutionele belegger invult op aandeelhoudersvergaderingen. Dit stembeleid wordt toegepast op alle door a.s.r. vermogensbeheer beheerde beursgenoteerde aandelen van ondernemingen. De stemverantwoording geeft volledig inzicht in de uitoefening van het stemrecht op de aandeelhoudersvergaderingen.

a.s.r. gelooft in engagement via een constructieve dialoog met de bedrijven waarin zij belegt, met als doel het verhogen van de aandeelhouderswaarde en maatschappelijk rendement op lange termijn. Als er sprake is van controversiële activiteiten en deze dialoog niet tot een positief resultaat leidt, dan worden bedrijven uitgesloten in de beleggingsportefeuille. Minimaal 1 keer per jaar wordt er op bestuursniveau het a.s.r. beleid van ondernemingen ten aanzien van Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen op de agenda geplaatst en worden eventuele controverses besproken. De inbreng van a.s.r. wordt in het algemeen door het management als constructief ontvangen.

Dividendbeleid

Het Fonds keert geen dividend uit.

Kosten en vergoedingen

Bij uitgifte en inkoop van Participaties worden door het Fonds kosten in rekening gebracht. De Beheerder berekent de op- of afslag (transactiekosten) op basis van de gemiddelde daadwerkelijk gemaakte transactiekosten die zij bij aan- en verkoop van beleggingen moet maken. Deze kosten komen ten gunste van het Fonds ter compensatie van transactiekosten die worden gemaakt.

Compensatie in het geval van een onjuist berekende Intrinsieke waarde

Indien de Intrinsieke waarde van het Fonds onjuist is berekend en de afwijking ten opzichte van de juiste Intrinsieke waarde minimaal 1% bedraagt, zal de Beheerder eventueel nadelige gevolgen aan de zittende Participanten in het Fonds vergoeden. Deze compensatie zal alleen plaatsvinden indien de Beheerder binnen dertig dagen na de datum waarop een onjuiste berekening van de Intrinsieke waarde heeft plaatsgevonden de onjuiste berekening heeft vastgesteld.

Uitlenen van effecten

Het Fonds leent momenteel geen effecten uit. Met verwijzing naar het Informatiememorandum en/of de voorwaarden van beheer en bewaring kunnen onderliggende effecten worden uitgeleend onder de daar genoemde voorwaarden.

Transacties gelieerde partijen

Indien transacties worden verricht met aan ASR Nederland N.V. gelieerde partijen, zullen deze tegen marktconforme voorwaarden plaatsvinden. Bij een dergelijke transactie buiten een gereguleerde markt om, zoals een effectenbeurs of andere erkende open markt, zal een onafhankelijke waardebeoordeling ten grondslag liggen aan de transactie. Indien de transactie met een gelieerde partij uitgifte en/of inkoop van deelnemingsrechten in een beleggingsinstelling betreft, wordt de tegenprestatie berekend op dezelfde wijze zoals deze voor iedere andere deelnemer zou worden berekend. Een onafhankelijke waardebeoordeling zoals bedoeld in de vorige zin zal dan niet plaatsvinden.

Beschikbare documentatie

De statuten van de Beheerder en de statuten van de Juridisch Eigenaar liggen ter inzage ten kantore van de Beheerder. Een kopie van de vergunning en van de statuten is kosteloos verkrijgbaar. Actuele informatie over het Fonds, alsmede het Informatiememorandum en het (half)jaarverslag, zijn kosteloos op schriftelijk verzoek verkrijgbaar bij de Beheerder. Ook wordt deze informatie gepubliceerd op de website van de Beheerder.

Klachten

Klachten kunnen schriftelijk worden ingediend, gericht aan de Beheerder op onderstaand adres.

ASR Vermogensbeheer N.V.
Archimedeslaan 10
3584 BA Utrecht

De Beheerder is aangesloten bij het financiële klachteninstituut KiFiD.

Verslag van de beheerder

Kerncijfers

In 2018 is het fondsvermogen van het Fonds toegenomen met € 78,8 miljoen naar € 262 miljoen. In 2018 zijn er per saldo voor een bedrag van € 70,2 miljoen aan participaties door participanten gekocht. In 2018 zijn geen nieuwe participanten toegetreden tot het Fonds.

x 1.000	31-12-2018	31-12-2017	% verandering	€ verandering
Fondsvermogen	€ 261.718	€ 182.884	43,11 %	€ 78.834

Beheerontwikkelingen beheerder in de verslagperiode

In 2018 is op het terrein van wet- en regelgeving MiFID II van toepassing. De wijzigingen in MiFID II richten zich op een aantal hoofdpunten:

- **Transactierapportage**
Beleggingsondernemingen moeten transacties verplicht rapporteren aan de nationale toezichthouder via een goedgekeurd rapporteringsmechanisme. Het doel hiervan is om de transparantie te vergroten. Bovendien kunnen toezichthoudende autoriteiten hierdoor marktmisbruik opsporen en controleren. Daarom moeten per transactie meer gegevens worden gemeld en geldt de rapportageverplichting niet alleen voor financiële producten, maar bijvoorbeeld ook voor grondstoffen.
- **Volledige transparantie**
Onder MiFID I waren transparantievereisten alleen van toepassing op aandelen, maar onder MiFID II gelden ze ook voor producten die op andere financiële markten worden verhandeld, zoals obligaties, derivaten, emissierechten en zogenaamde structured finance-producten. Beleggingsinstellingen moeten, in geval van een order, vooraf en achteraf de juiste gegevens publiceren, zodat alle marktpartijen op elk moment over de juiste en dezelfde informatie kunnen beschikken.
- **Best execution en afhandeling van orders**
Onder MiFID II moeten beleggingsinstellingen voldoende maatregelen nemen om een zo goed mogelijk resultaat te behalen voor de klant. Beleggingsinstellingen moeten een orderuitvoeringsbeleid hebben en elk kwartaal basisinformatie verstrekken over de best execution.
- **Beleggers bescherming**
MiFID II is onder andere bedoeld om beleggers beter te beschermen. Daarom zijn strengere gedragsregels met betrekking tot onder andere belangenconflicten, de beoordeling of een product of dienst geschikt is voor een klant, kosten, tarieven en productbeleid geformuleerd.

a.s.r. vermogensbeheer neemt de MiFID II-vereisten in acht en kan daardoor zijn klanten op de best mogelijke manier bedienen.

In 2018 zijn de voorbereidingen getroffen voor het Money Market Fund Regulation (MMFR), de Verordening geldmarktfondsen. Deze richtlijn is van toepassing op fondsen (UCITS & AIF's) welke beleggen in kortlopende activa en een rendement nastreven conform geldmarkttarieven. Deze richtlijn geeft extra verplichtingen voor geldmarktfondsen op het gebied van rapportage, risk en juridisch vlak. a.s.r. vermogensbeheer zal ten behoeve van het beheer van een geldmarktfonds een vergunning aanvragen bij de AFM waarmee de naleving van de verordening kan worden aangetoond.

Vanaf 1 januari 2018 is de Benchmarkverordening (EUR 2016/1011 van 8 juni 2016) van kracht met een overgangstermijn van 1 jaar tot 1 januari 2019. In de EU gevestigde beheerders van benchmarks zijn verplicht een vergunning aan te vragen of zich te laten registreren. Het doel van deze Benchmarkverordening is om de nauwkeurigheid en integriteit in de EU te waarborgen van indices die worden gebruikt als benchmarks. a.s.r. vermogensbeheer heeft een continuïteitsplan opgesteld, waarin staat beschreven hoe een alternatieve benchmark dient te worden geselecteerd bij het wijzigen of vervallen van de benchmark. Bij a.s.r. vermogensbeheer rust de verplichting te controleren of de Beheerder van de door haar gebruikte benchmarks aan de registratieplicht bij de AFM zullen voldoen. De beheerders van beleggingsinstellingen hebben hier tot 1 januari 2020 de tijd voor.

a.s.r. vermogensbeheer is per 2 mei 2018 gestart met het ASR Beleggingsmixfonds ABC. In het kader van de herstructurering van de ABC Pool zijn op 28 maart de 'line-by-line' mandaten omgezet naar het ASR Beleggingsmixfonds ABC Dit fonds is toegevoegd aan het reeds bestaande paraplufonds ASR Beleggingsmixfondsen, waartoe de subfondsen ASR Beleggingsmixfonds E en G behoren.

In oktober is gestart met het ASR Duurzaam Institutioneel Nederlandse Aandelen Fonds (ADINAF) als onderliggend fonds van de Luxemburgse beleggingsinstelling ASR FONDS Nederlandfonds. Voorheen belegde de Luxemburgse beleggingsinstelling door in het BNP Paribas L1 Equity Netherlands. ADINAF is per 11 oktober 2018 de vervanger van BNP Paribas L1 Equity Netherlands vanwege de aangekondigde strategie-wijziging door de beheerder BNP Paribas Asset Management. Het BNP Paribas L1 Equity Netherlands is op 17 december 2018 gefuseerd met Parvest Equity Best Selection Euro.

Per 8 december 2018 is de in december 2017 overgenomen Nederlandse vermogensbeheerder First Investments N.V. gefuseerd met ASR Vermogensbeheer N.V. First Investments heeft een positie opgebouwd als specialistische vermogensbeheerder in de pensioenmarkt en voor a.s.r. vermogensbeheer wordt hiermee haar positie versterkt als vermogensbeheerder voor institutionele klanten.

Beheerontwikkelingen fonds in de verslagperiode

Afgelopen periode zijn voor het Fonds geen zaken met een materiële impact aan de orde gekomen in de maandelijkse vergaderingen van a.s.r. vermogensbeheer

Risicomanagement

Het beheersen van risico's is verbonden aan het risicoprofiel van betreffend Fonds. Het uitgangspunt van risicomanagement is niet zozeer het zoveel mogelijk inperken van risico's, maar vooral het streven naar een optimale verhouding tussen rendement en risico binnen acceptabele limieten.

De Beheerder van het Fonds bewaakt met behulp van een systeem van risicobeheersingsmaatregelen dat het Fonds in het algemeen en de beleggingsportefeuille in het bijzonder blijft voldoen aan de randvoorwaarden zoals die in het prospectus zijn vastgelegd, aan de wettelijke kaders en aan de meer fonds specifieke interne uitvoeringsrichtlijnen.

Dergelijke richtlijnen zijn onder meer opgesteld ten aanzien van de mate van spreiding van de portefeuille, de kredietwaardigheid van debiteuren waarmee zaken worden gedaan en de liquiditeit van beleggingen. Zo zal een brede en goede spreiding van de beleggingen naar verwachting een dempend effect hebben op onderkende prijsrisico's, terwijl selectie op kredietwaardigheidsniveau en limietbewaking de mogelijkheid schept om kredietrisico's te beheersen. Liquiditeitsrisico's worden beperkt door hoofdzakelijk in courante, beursgenoteerde effecten te beleggen.

Door gebruik te maken van afgeleide financiële instrumenten is het mogelijk om prijsrisico's zoals valuta- en renterisico's af te dekken of te sturen. Tevens bieden deze instrumenten mogelijkheden tot efficiënt portefeuillebeheer bijvoorbeeld bij (anticipatie op) in- en uitstroom van participaties. Daarnaast zullen derivaten zodanig worden gebruikt dat de portefeuille als geheel binnen de beleggingsrestricties blijft. De bedrijfsvoering van de Beheerder, voor zover die van toepassing is op de activiteiten van de beleggingsinstelling, is mede gericht op het beheersen van operationele risico's.

Daarnaast vindt er periodiek directieoverleg plaats, waarin de directie notie neemt van de gang van zaken. De afdeling Risk monitort dagelijks of de verschillende portefeuilles voldoen aan de afgegeven uitvoeringsrichtlijnen (mandaten) en rapporteert dit ook in de zogeheten limietenrapportage. Deze limietenrapportage wordt besproken in het Risk Management Comité (RMC). De stukken van het RMC worden ingebracht in het Investment & Policy Committee (IPC). De directie is vertegenwoordigd in het IPC.

Inzicht in risico's

Dit verslag heeft onder meer als functie om inzicht te verschaffen in risico's die zich ultimo verslagperiode voordoen.

Het opgenomen overzicht in de bijlage van de "Specificaties van de Beleggingen per Fonds" biedt informatie inzake de mate van spreiding van beleggingen op het gebied van zowel regio en valuta als per individuele naam, alsmede inzake rentepercentage en resterende looptijd per belegging in geval van vastrentende beleggingen en geeft daarmee onder meer een indicatie van prijsrisico's. Wat betreft afgeleide financiële instrumenten zijn, voor zover deze instrumenten onderdeel van de portefeuille op verslagmoment uitmaken, specificaties opgenomen in de toelichting van de balans en/of winst en verliesrekening, voor zover relevant.

Fund governance en beleid inzake belangenconflicten (gedragscode DUFAS)

Om voor de Participanten waarborgen te scheppen voor een beheerste en integere uitoefening van het beheer van het Fonds en zorgvuldige dienstverlening zoals bedoeld in de Wft sluit de Beheerder aan bij de gedragscode die is opgesteld door de brancheorganisatie DUFAS (Dutch Fund and Asset Management Association). Deze gedragscode behelst de vastlegging van good practices op het gebied van fund governance en biedt nadere richtlijnen voor de organisatorische opzet en de werkwijze van beheerders van beleggingsinstellingen met als doel dat de beheerder handelt in het belang van de deelnemers in zijn beleggingsinstellingen en zijn organisatie zo inricht dat belangenconflicten worden tegengegaan.

Een belangrijk onderdeel van fund governance is het hebben van een Raad van Toezicht of entiteit die voldoende onafhankelijk is van de beheerder en die de rol van toezichthouder met betrekking tot het beheer van de beleggingsinstellingen door de beheerder vervult. Deze toezichthouder heeft de taak om te controleren of de beheerder zijn verplichting om te handelen in het belang van de deelnemers in zijn beleggingsinstellingen naleeft.

De Beheerder heeft zijn "principles of fund governance" neergelegd in een Fund Governance Code. Daarnaast heeft de Beheerder voor al zijn werkzaamheden een beleid inzake belangenconflicten opgesteld. Uitgangspunten van het beleid zijn het voorkomen en het beheersen van belangenconflicten die in het nadeel kunnen zijn van cliënten van de Beheerder en het gelijk en rechtvaardig behandelen van cliënten. De Fund Governance Code alsmede het beleid inzake belangenconflicten zijn beschikbaar op de Website van de Beheerder.

Risicostructuur Beheerder

Risicomanagement is het continu en systematisch doorlopen van de organisatie en zijn activiteiten op risico's om op basis hiervan bewust risico's te nemen, de kans op risico's te verkleinen of de gevolgen ervan te beperken. Doelstellingen daarbij zijn een behoorste en integere bedrijfsvoering, het voldoen aan wet- en regelgeving en het handelen in het belang van de Participant. Kern daarin is dat gewaarborgd wordt dat de belangrijkste risico's die het beheer beïnvloeden, worden geïdentificeerd en inzichtelijk worden gemaakt, zodat passende beheersmaatregelen kunnen worden getroffen en de effectiviteit van deze maatregelen kan worden bewaakt.

Conform de AIFM regelgeving (art. 80) is binnen de organisatie van de Beheerder de verantwoordelijkheid van het risicomanagement een gesepareerde activiteit. Overeenkomstig de AIFMD Verordening is er onderscheid tussen risico's met betrekking tot de fondsen enerzijds en risico's met betrekking tot de organisatie van de Beheerder anderzijds.

De bestuurder van de Beheerder, verantwoordelijk voor risicomanagement, legt voor het risicomanagement van de onder toezicht staande fondsen rechtstreeks verantwoording af aan de CEO (Chief Executive Officer) van ASR Nederland N.V. Voor wat betreft het risicomanagement van de beheerorganisatie wordt de Risk Charter gevolgd die geldt binnen ASR Nederland N.V. De Beheerder legt voor het risicomanagement van de beheerorganisatie conform het Risk Charter verantwoording af aan de CFO (Chief Financial Officer) van ASR Nederland N.V., via de CFRO van de Beheerder en de directeur Finance & Risk van ASR Nederland N.V.

a.s.r. vermogensbeheer hanteert het "Three lines of defence" model als risicomanagementmodel. In dit model zijn de verantwoordelijkheden op het gebied van risicobeheersing duidelijk vastgelegd. De bedrijfsonderdelen binnen de 1e beheersingslijn zijn verantwoordelijk voor de adequate beheersing van de risico's gerelateerd aan de bedrijfsvoering in het betreffende bedrijfs onderdeel. De 2e beheersingslijn is verantwoordelijk voor het implementeren van een geïntegreerd en effectief risicomanagementkader ten behoeve van de 1e beheersingslijn en voor het monitoren van risicomanagement. De 2e beheersingslijn wordt gevormd op ASR Nederland N.V. -niveau en bestaat uit de afdeling Group Risk Management en afdeling Integriteit (waaronder Compliance). De afdeling Audit vormt de 3e beheersingslijn en is verantwoordelijk voor een onafhankelijk beoordeling van de effectiviteit van het risicomanagementsysteem, de interne controle structuur en de deugdelijkheid van de governance structuur.

Risico- en limietcontrole

De Beheerder bewaakt met behulp van een systeem van risicobeheersingsmaatregelen dat het Fonds in het algemeen en de beleggingsportefeuille in het bijzonder blijft voldoen aan de randvoorwaarden zoals die in het prospectus zijn vastgelegd, aan de wettelijke kaders en aan de meer fonds specifieke interne uitvoeringsrichtlijnen(mandaat).

Het Fonds is gevoelig voor marktbevingen in het algemeen (marktrisico), als ook voor fluctuaties in prijzen van individuele beleggingsinstrumenten in het bijzonder. Het maximale verlies voor Participanten is beperkt tot de waarde van de door hen gehouden Participaties.

Het risico van het Fonds wordt beperkt doordat de activa van het Fonds wordt gespreid over een aantal effecten. Voor de volledige risicofactoren kunt u deze teruglezen in het Informatiememorandum in hoofdstuk 4 Risicoprofiel.

Op basis van mandaat- en prospectuslimieten vindt er een dagelijkse controle plaats. Indien er sprake is van een overschrijding van een limiet dan zal er direct actie ondernomen worden. Maandelijks wordt er door de afdeling Risk & Compliance een dashboard opgesteld waarop duidelijk en snel zichtbaar is of er een incident en/of overschrijding heeft plaatsgevonden, welke gradatie deze melding heeft en wat de impact is. Het dashboard wordt besproken in een Risk management comité welke maandelijks wordt gehouden en het dashboard wordt ook gedeeld met de Raad van Toezicht. Daarnaast wordt er een meldingenregister bijgehouden waarin de acties worden bewaakt welke zijn uitgezet na een incidentmelding.

Door a.s.r. vermogensbeheer zijn de volgende belangrijkste risico's en de daarbij horende limieten gedefinieerd:

Gedefinieerd risico	Toelichting
Marktrisico	Marktrisico wordt beheerst door middel van diversificatie van de portefeuille en wordt bewaakt door middel van beperkingen / limieten.
Beleggen met geleend geld	Een negatief banksaldo is toegestaan tot 5% van het fondsvermogen voor een periode van 30 werkdagen.
Derivatenrisico	Derivaten worden alleen gebruikt voor afdekkingsdoeleinden om het risico van het Fonds te mitigeren en mogen geen hefboomwerking veroorzaken.
Tegenpartij risico	Niet beursgenoteerde transacties (ook wel OTC transacties) worden alleen uitgevoerd met gevalideerde tegenpartijen. In het geval van derivaten worden alleen overeenkomsten gesloten welke voldoen aan het raamwerk van ISDA en CSA.
Liquiditeiten risico	Het Fonds belegt alleen in courante beleggingen welke genoteerd zijn aan een officiële beurs binnen de Eurozone.
Operationeel risico	Er is een systeem aanwezig met monitoring procedures, het meten van gedefinieerde restricties en signaleren van overschrijdingen om snel en adequaat in te grijpen en risico's te mitigeren. Als extra middel om overschrijdingen snel op te lossen is er een escalatieprocedure.

In 2018 hebben zich geen overschrijdingen en/of incidenten voorgedaan welke een materiële impact hebben gehad op het Fonds.

Monitoring Operational risks

Naast de risico's welke dagelijks worden gemeten worden overige incidenten gemeld middels een incidentenformulier. Hieronder valt bijvoorbeeld een onjuiste NAV, late aanlevering van de NAV, etc. Alle voorgekomen incidenten worden geanalyseerd en gedocumenteerd. Deze meldingen worden bijgehouden in het meldingenregister. Hieruit voortkomende acties worden uitgezet en gemonitord door de afdeling Risk Management.

Voor het Fonds is geen nadelige impact ontstaan ten aanzien van de intrinsieke waarde en de participanten.

Duurzaamheidsbeleid

ASR als duurzame belegger

Als institutionele belegger toont a.s.r. haar maatschappelijke verantwoordelijkheid onder meer door toepassing van ethische en duurzaamheidscriteria in haar beleggingsbeleid.

Alle beleggingen die beheerd worden door a.s.r. vermogensbeheer worden gescreend op basis van het a.s.r. SRI-beleid (Socially Responsible Investment), zoals sociale en milieuaspecten. Landen en ondernemingen die niet hieraan voldoen worden uitgesloten. De screening van ondernemingen is gebaseerd op externe, onafhankelijke research van Vigeo Eiris (www.vigeo-eiris.com/en/vigeo-eiris-rating/) conform Arista standaarden. Daarnaast is er een externe, onafhankelijke certificering door Forum Ethibel (forumethibel.org/content/home.html) via een halfjaarlijkse audit van de beleggingsportefeuille beheerd door a.s.r. vermogensbeheer.

Bij het beheer van vermogen selecteert a.s.r. op basis van best practices en products volgens de United Nations Sustainable Development Goals (SDG's) en ESG-criteria (Environmental, Social en Governance). Dit betreft alle beleggingen in landen (staatsleningen) en in ondernemingen (aandelen en bedrijfsobligaties) die het best scoren en passend zijn binnen de beleggingsrichtlijnen. Daarnaast investeert a.s.r. in bedrijven die een duurzame bijdrage leveren aan de maatschappij.

Ook hanteert a.s.r. een strikt uitsluitingsbeleid ten aanzien van controversiële activiteiten van landen en ondernemingen. Dit betreft bijvoorbeeld producenten van controversiële of offensieve wapens, nucleaire energie, de gokindustrie, tabak, kolen, teerzanden en schalie olie. Tevens eist a.s.r. dat bedrijven voldoen aan internationale conventies op het gebied van milieu, mensen- en arbeidsrechten. Wij geloven in engagement via een constructieve dialoog met de bedrijven waarin wij beleggen, met als doel het verhogen van de ondernemingswaarde en maatschappelijk rendement op lange termijn. Als er sprake is van controversiële activiteiten en deze dialoog niet tot een positief resultaat leidt, dan worden deze bedrijven uitgesloten in de beleggingsportefeuille. Voor de beleggingen in staatsleningen sluit a.s.r. landen uit die slecht scoren in de Freedom in the World Annual Report, criteria inzake milieu van de SDG index en de Corruption Perception Index.

a.s.r. heeft in 2011 de United Nations Principles for Responsible Investment (UNPRI) ondertekend. Deze principes hebben als doel maatschappelijk verantwoord beleggen te stimuleren. Daarnaast is a.s.r. sinds 2011 ondertekenaar van de United Nations Global Compact Principles (UNGC). De UNGC vraagt bedrijven om een aantal principes op het gebied van mensenrechten, arbeidsnormen, het milieu en de bestrijding van corruptie te omarmen, te ondersteunen en ook door te voeren in hun invloedssfeer. Hiermee wordt onder meer tegemoet gekomen aan de IORP II richtlijn, met bepalingen voor milieu, sociale en governance factoren die ontleend zijn aan de beginselen van de Verenigde Naties voor het beleggingsbeleid en de risicobeheersystemen.

Tevens voldoet a.s.r. aan de Code Duurzaam Beleggen voor verzekeraars van het Verbond van Verzekeraars, die sinds 1 januari 2012 van kracht is. In de Code Duurzaam Beleggen staat onder meer dat de leden van het Verbond in hun beleggingsbeleid rekening houden met milieuaspecten, sociale aspecten en goed ondernemingsbestuur van de entiteiten waarin door hen wordt belegd. In 2018 heeft het Verbond van Verzekeraars namens haar leden, waaronder a.s.r., samen met de Nederlandse overheid en maatschappelijke organisaties het IMVO convenant voor de verzekeringssector ondertekend. Doel van het convenant is meer inzicht te krijgen in de internationale keten van onze beleggingen en zo problemen zoals mensenrechtenschendingen, milieuschade en dierenleed te voorkomen en aan te pakken.

Voor meer informatie over het duurzaam beleggingsbeleid van a.s.r.: <https://www.asrnederland.nl/over-asr/duurzaam-ondernemen>

Duurzaam beleggingsbeleid a.s.r. wordt gewaardeerd

In maart 2018 is voor de zesde maal de beleidsbeoordeling van de Eerlijke Verzekeringswijzer (EV) gepubliceerd, een initiatief van Milieudefensie, World Animal Protection, PAX, Oxfam Novib, Amnesty International en FNV. De EV heeft als doel het beleggingsbeleid van verzekeraars te verduurzamen en de praktijkvoering te optimaliseren. Daartoe wordt een vergelijking gemaakt tussen de 10 belangrijkste aanbieders van levensverzekeringen op de Nederlandse markt op duurzaamheid. In deze publicatie (www.eerlijkeverzekeringswijzer.nl) scoort a.s.r. overall wederom als 1e van de onderzochte verzekeraars. De hoogste scores behaalde a.s.r. voor haar beleid over Wapens, Mensenrechten, Arbeidsrechten en Gezondheid met een 10; op het gebied van Corruptie, Voeding, Natuur, Financiële sector en de Maakindustrie werd een 9 gescoord.

Klimaat en energietransitie

Sinds 2017 zijn de thema's klimaat en energietransitie integraal onderdeel van het a.s.r. beleggingsbeleid. In 2018 is a.s.r. begonnen met op kwartaalbasis publiceren van de CO2 uitstoot van de totale beleggingsportefeuille en afzonderlijke fondsen. Als actief deelnemer van het Platform Carbon Accounting Financials (PCAF) werken we samen met andere Nederlandse financiële instellingen aan het verder uitwerken van berekeningsmethoden voor alle asset classes.

Samen met Ortec Finance, academische instellingen en een aantal pensioenfondsen is a.s.r. in 2018 een pilot gestart om klimaatrisico's en -kansen gerelateerd aan verschillende scenario's (1,5°C, 3°C en 4+°C opwarming) te integreren in strategische asset allocatie modellen. De uitkomsten laten zien dat deze top-down benadering een vereiste is voor een compleet beeld van de effecten van klimaatverandering op beleggingsportefeuilles, inclusief risicomanagement. In 2019 zal a.s.r. verder werken met de uitkomsten van de pilot en zo voorbereid zijn op ontwikkelingen als Taskforce Climate-related Financial Disclosures (TCFD), het stellen van klimaat gerelateerde carbonreductie doelstellingen in lijn met het Parijs Akkoord en de voorstellen voor het nationaal klimaatakkoord (zogenaamde science-based targets).

Markontwikkelingen en vooruitzichten

Economische ontwikkelingen

Voor de wereldeconomie is 2018 een overgangsjaar gebleken. De economische groei was met 3,5-4% uiteindelijk niet veel anders dan in 2017, maar er waren wel grotere verschillen tussen landen en regio's, en ook tussen ruwweg het eerste en het tweede halfjaar van 2018. In de eerste helft van 2018 maakte vooral de Amerikaanse economie een groeiversnelling door, mede dankzij sterk stimulerende begrotings- en belastingmaatregelen van de regering-Trump. Vrijwel alle andere ontwikkelde economieën (o.a. eurozone, VK en Japan) lieten juist een groeivertraging zien ten opzichte van 2017. Ondertussen nam de economische groei in China meer af dan verwacht, mede als gevolg van de handelsoorlog tussen de VS en China. Andere opkomende markten leverden een wisselend beeld op. Landen met veel buitenlandse schulden in Amerikaanse dollars (o.a. Argentinië, Turkije, Zuid-Afrika) bleken kwetsbaar voor de waardestijging van de dollar gedurende het jaar.

In de tweede helft van 2018 nemen de twijfels over de houdbaarheid van de economische groei toe. Ook hierbij speelt de VS een hoofdrol. De positieve effecten van het stimulerende begrotingsbeleid van de regering-Trump raken geleidelijk uitgewerkt, terwijl ook hogere rentes een remmende werking op de Amerikaanse groei hebben. Daarnaast begint 'politiek risico' een steeds belangrijkere factor te worden. De escalerende handelsoorlog tussen de VS en China, toenemende onzekerheid over de afloop van het Brexit-proces, het aantreden van een populistische regering in Italië en protesten tegen het hervormingsbeleid van president Macron in Frankrijk dragen bij aan afnemend vertrouwen van ondernemers en consumenten.

Ondertussen is ook in 2018 de inflatiedruk relatief beperkt gebleven. De 'headline' inflatie nam in zowel de VS als de eurozone aanvankelijk wel toe tot boven 2%, maar daalde richting het eind van het jaar weer tot onder 2%. Dit was vooral het gevolg van de olieprijs, die in het laatste kwartaal van 2018 sterk daalde: van 75 dollar per vat begin oktober naar 45 dollar eind december. De 'kern'-inflatie (exclusief volatiele voedings- en energieprijzen) bleef in de meeste ontwikkelde economieën redelijk stabiel: rond 2% in de VS, 1% in de eurozone en 0,5% in Japan.

De combinatie van redelijke economische groei en relatief beperkte inflatiedruk betekende dat centrale banken in 2018 door konden gaan op de ingeslagen weg van geleidelijke afbouw van het extreem ruime monetaire beleid van de afgelopen jaren. In de VS vertaalde zich dat in vier renteverhogingen door de Fed, waarmee de Amerikaanse basisrente eind 2018 uitkwam op 2,5%. In de eurozone hield de ECB de basisrente weliswaar ongewijzigd op 0%, maar werd het programma van 'kwantitatieve verruiming' ('QE') verder afgebouwd en uiteindelijk per eind 2018 stopgezet.

Financiële markten

Ook op financiële markten liet 2018 een verdeeld beeld zien. Tot het begin van het vierde kwartaal leek het een redelijk jaar voor wereldwijde aandelenmarkten te worden, vooral dankzij de bijzonder sterk presterende Amerikaanse aandelenbeurs. Ondertussen stonden staatsobligaties onder druk, wat zich vooral in de VS vertaalde in hogere lange rentes. In het laatste kwartaal van 2018 keerde het beeld. Financiële markten beleefden een dramatisch kwartaal, met sterke koersdalingen voor met name aandelen en beursgenoteerd vastgoed. Bij aandelen viel daarbij op dat Amerikaanse aandelenbeurzen richting het einde van het jaar een inhaalslag maakten, in neerwaartse richting, ten opzichte van andere regio's. Voor Amerikaanse aandelen was december 2018 zelfs de slechtste decembermaand sinds 1931. Desondanks bleef de Amerikaanse aandelenbeurs over heel 2018 per saldo nog wel de best presterende van de grote beurzen, maar de rendementsverschillen met andere regio's waren eind 2018 aanzienlijk minder groot dan een kwartaal daarvoor. Aandelen van opkomende markten waren in 2018 de slechtst presterende aandelenregio, ondanks een relatieve opleving in het laatste kwartaal. Staatsobligaties en in mindere mate ook bedrijfsobligaties fungeerden tot op zekere hoogte als 'veilige havens', maar leverden over heel 2018 gemeten ook negatieve rendementen op.

Vooruitzichten economie en financiële markten

Afgaande op de ontwikkelingen op financiële markten in het laatste kwartaal van 2018, lijkt een sterke terugval van de wereldeconomie in 2019 bijna onvermijdelijk. Afgaande op macro-cijfers van de afgelopen tijd is het beeld minder somber. Vooralsnog lijkt het meest aannemelijke scenario dat de wereldeconomie in 2019 een groei zal laten zien van 3-3,5%, minder dan de 3,5-4% groei in 2017 en 2018, maar nog altijd redelijk. Voor de VS komt de economische groei naar verwachting uit rond 2-2,5% en voor de eurozone rond 1,5-2%. Het grootste vraagteken betreft de Chinese economie. Daar is de groei in 2018 teruggevallen van 7% naar ca. 6,5%. Voor 2019 ligt een verdere groeivertraging richting 6% in de lijn der verwachting, maar deze zou ook lager kunnen uitvallen. Dit is vooral afhankelijk van het verloop van de handelsoorlog met de VS en de voortdurende dreiging van een kredietcrisis.

De economische groeiverwachtingen voor 2019 zijn wel met grote onzekerheid omgeven. Deze wordt vooral veroorzaakt door wereldwijd bovengemiddeld hoog politiek risico. Daarbij lijkt de VS ook in 2019 een hoofdrol op te eisen. Vanuit macro-economisch perspectief lijkt de belangrijkste politieke risicofactor nog altijd de door president Trump aangewakkerde handelsoorlog, die vooral tegen China gericht is. Hoewel deze in 2019 verder uit de hand kan lopen, staat daar tegenover dat naarmate de negatieve effecten van de handelsoorlog niet alleen in China maar ook in de VS zelf merkbaar worden, de kans groter wordt dat de VS en China tot

een vergelijk komen. Dat zou gunstig zijn voor de wereldwijde economische groeivoorzichten, en dan met name voor opkomende markten, die in 2019 naar verwachting ook zullen profiteren van de flink lagere olieprijs. Tenslotte blijft ook voor Europa politiek risico het belangrijkste aandachtspunt. Daarbij zal vooral het 'Brexit'-drama op korte termijn voor beroering blijven zorgen.

Ook ten aanzien van inflatie en monetair beleid zijn de verwachtingen van financiële markten tegen het einde van 2018 duidelijk veranderd. Hieraan ligt vooral de sterk gedaalde olieprijs ten grondslag. Weliswaar is aannemelijk dat de daling van de olieprijs de komende tijd een drukkend effect op de 'headline' inflatie zal blijven uitoefenen, maar daar staat tegenover dat de looninflatie tot nu toe zeer beperkt gebleven, zeker in de eurozone. Met de dalende werkloosheid lijkt het een kwestie van tijd tot hogere looneisen zich vertalen in meer looninflatie en uiteindelijk ook in hogere consumentenprijzen. Per saldo lijkt het meest aannemelijke scenario voor de eurozone dat in 2019 de 'headline' inflatie en 'kerninflatie' naar elkaar toegroeien, en beide rond 1,5% zullen uitkomen. Voor de VS ligt een bandbreedte voor beide inflatiemaatstaven van 1,5-2% in de lijn der verwachting.

Met de verslechterde groei- en inflatievooruitzichten neemt de ruimte voor centrale banken om rentes te verhogen af. In de VS heeft de Fed al aangegeven de rente in 2019 minder hard te zullen verhogen dan eerder gedacht. Financiële markten prijzen inmiddels zelfs helemaal geen renteverhoging meer in voor 2019. Hoe dan ook is voor de Fed de uitdaging om een passend monetair beleid te blijven voeren in 2019 groter dan in de afgelopen jaren. Voor de ECB lijkt de vraag wat een passend monetair beleid is minder acuut. ECB-president Mario Draghi heeft al aangekondigd dat een eerste renteverhoging niet hoeft te worden verwacht voor het eind van de zomer van 2019. De grootste vraag is nu of Draghi nog net voor het eind van zijn ambtstermijn in het najaar van 2019 de Europese basisrente eenmaal zal verhogen, of dat die eerste verhoging pas daarna volgt. In dat geval zal Draghi sinds zijn aantreden als ECB-president in het najaar van 2011 nooit de rente hebben verhoogd. Met de (licht) verslechterde groei- en inflatievooruitzichten en de bovengemiddeld grote politieke onzekerheid in Europa, is de kans op laatstgenoemde scenario toegenomen.

Voor wat betreft de vooruitzichten voor financiële markten valt op dat in het laatste kwartaal van 2018 de marktinschatting van de economische vooruitzichten is verschoven van (te) optimistisch naar (te?) pessimistisch. Rentemarkten prijzen inmiddels een recessie in voor de VS in 2019. Dit lijkt ons overdreven. Wel blijft politiek risico de komende tijd bovengemiddeld hoog, niet alleen in de VS, maar ook in Europa (Brexit) en China (handelsoorlog). Keerzijde van het gedraaide marktbeeld is dat waarderingen aanmerkelijk zijn verbeterd. Aandelen zijn nog altijd niet goedkoop te noemen (zeker niet bij tegenvallende winstcijfers), maar in historisch perspectief ook niet meer overdreven duur. Hetzelfde geldt voor beursgenoteerd vastgoed, dat de afgelopen tijd een vergelijkbaar koersbeeld heeft laten zien als aandelen, maar ook kwetsbaar blijft bij oplopende rentes.

'Credit spreads' zijn de afgelopen tijd relatief sterk opgelopen, waarmee wij de waardering van bedrijfsobligaties nu als relatief (!) aantrekkelijk beschouwen. Daar staat wel tegenover dat de ECB zich met de afronding van 'QE' per ultimo 2018 van de markt voor Europese bedrijfsobligaties heeft teruggetrokken als 'grote koper'. Lange rentes zijn richting het einde van 2018 relatief sterk gedaald, mede op een tegenvallend inflatiebeeld. In de huidige, vergevorderde fase van de economische cyclus is het wat ons betreft eerder aannemelijk dat de inflatiedruk geleidelijk zal toenemen dan verder zal afnemen. Daarnaast lijkt de kans ons groter dat centrale banken de komende tijd verder zullen verkrappen dan dat er in 2019 renteverlagingen komen, waarmee de markt in ieder geval voor de VS rekening houdt. Mede daarom lijkt de kans op hogere rentes op staatsobligaties in 2019 ons ook groter dan de kans op nog lagere lange rentes.

Rendement en Portefeuillebeleid ASR Pensioen Staatsobligatie Fonds 15+ jaar

Het fondsrendement over 2018 was, na aftrek van 0,20% kosten, 3,52% tegenover 4,17% voor de benchmark, een negatieve relatieve performance van 0,65% na kosten. De rentepositionering droeg bijna 10 basispunten negatief bij, de curvepositie had geen effect op de relatieve performance. De overweging in kredietrisico droeg negatief bij. De positieve bijdrage van het onderwegen van Frankrijk was niet voldoende om de onderweging in Duitse staatsleningen en overwegingen in semi-staatsleningen in België te compenseren.

Rendement peildatum	Fonds	Benchmark
31-12-2018	3,52 %	4,17 %
31-12-2017*	0,06 %	-0,19 %

*Betreft rendement over de periode 1 november 2017 t/m 31 december 2017

Het geannualiseerde rendement sinds startdatum van het fonds (2 november 2017) bedraagt 3,06%.

Waardeontwikkeling per participatie	01-11-2017 t/m 31-12-2018
Inkomsten	1,23
Waardeveranderingen	0,79
Kosten	-0,13
Resultaat na belastingen	1,89

Bedragen per participatie zijn gebaseerd op het gemiddeld aantal participaties gedurende het boekjaar.

In 2018 heeft het fonds ingespeeld op een verder economisch herstel in de eurozone en een hierbij behorende gestage afbouw van het ruimhartige monetaire beleid. De visie is geïmplementeerd door in te spelen op stijgende rentes, vlakkere rentecurves, een licht overwogen positie in kredietrisico in vooral de semi-staatsleningen en een aanmerkelijk belang in Duitse inflatieleningen. De economische groei was in 2018 wederom positief, maar lager dan in 2017. De inflatie inclusief volatiele componenten zoals olie en voeding, kwam dicht in de buurt van de ECB inflatiedoelstelling; een inflatie dichtbij maar onder de 2%. De kerninflatie bleef ondanks aantrekkende arbeidsmarkt en bijbehorende loongroei echter steken rond de 1%. Zoals verwacht heeft de ECB haar QE-beleid gedurende 2018 afgebouwd.

Tot en met het derde kwartaal werkte het geïmplementeerde beleid haar vruchten af. Hoewel rentes niet stegen, vervlakte de rentecurve aanmerkelijk, en profiteerden inflatieleningen van de toegenomen inflatie. Ook het extra rendement op leningen aan debiteuren met beperkt hoger kredietrisico dan benchmarkleningen droeg bij aan het rendement. In het vierde kwartaal en met name november en december draaide het sentiment op de markten volledig. Markten raakten, onder invloed van toenemende handelsoorlog tussen de Verenigde Staten en met name China, Italiaanse begrotingsonrust en de Brexit-onzekerheid bevangen door angst over een fikse wereldwijde groeivertraging. Hierdoor daalden met name olieprijsen sterk, en ook rentes bereikten de laagste niveaus van het jaar. De rentepositie is gedurende het jaar verkleind toen het event risk toenam en de groeiverwachtingen af namen, maar dit was te laat om een negatieve bijdrage aan de performance te voorkomen. De inflatieleningen raakten hierdoor hun opgebouwde overrendement ten opzichte van nominale staatsleningen kwijt. In dit sentiment stegen ook kredietopslagen. Hoewel het kredietrisico gedurende het jaar is teruggebracht, resulteerde toch een negatieve bijdrage. Met name de langer lopende leningen aan supranationale instellingen presteerden zwak in vergelijking met de benchmarkleningen van vergelijkbare looptijden.

Voor 2019 is onze verwachting dat geen van de eerder genoemde event risks volledig escaleert. Hierdoor zal de Europese groei wederom positief zijn, de werkloosheid verder afnemen en de bijbehorende loondruk langzaam tot toenemende kerninflatie leiden. Ook zal het nemen van kredietrisico beter beloond gaan worden. Hoewel de markten op het moment van schrijven weinig actie van de ECB verwachten op rentegebied, denken wij dat in dit scenario er in de 2e helft van het jaar meer focus gaat komen op het tijdstip en snelheid van renteverhogingen door de ECB. Dit zou moeten leiden tot (licht) hogere rentes. Ook de inflatieleningen worden aangehouden omdat de marktverwachtingen ten aanzien van inflatie zeer laag en daarmee gunstig voor inflatieleningen zijn.

De belangrijkste risico's welke van toepassing zijn of zich voor kunnen doen voor het Fonds zijn:

Marktrisico:

Het Fonds is zowel gevoelig voor marktbevingen in het algemeen als ook voor fluctuaties in prijzen van individuele beleggingsinstrumenten in het bijzonder. Fluctuaties van de waarde van de deelnemingen van het Fonds en van de renteopbrengsten hebben een directe invloed op de waarde van een Participatie in het Fonds. Deze dalingen kunnen zowel worden veroorzaakt door algemene economische ontwikkelingen als ontwikkelingen ten aanzien van een categorie van beleggingen in het bijzonder. De Beheerder

probeert dit risico zoveel mogelijk te beperken door het spreiden van de activa over een groot aantal (categorieën) effecten. Binnen het Fonds is belegd in circa 35 obligaties.

Sectorverdeling	31-12-2018
Sovereign	93,94 %
Quasi & Foreign Government	6,06 %

Landenverdeling	31-12-2018
Frankrijk	32,77 %
Duitsland	29,41 %
België	13,23 %
Oostenrijk	9,50 %
Nederland	7,25 %
Supranationals	4,22 %
Finland	2,47 %
Letland	1,15 %

Kredietrisico:

Het fonds is voornamelijk belegd in Europese staatsobligaties van hoge kredietwaardigheid. Ruim 60% van de obligaties heeft een AA rating en 36% een AAA rating. Daarnaast is het kredietrisico in lijn gebracht met de benchmark.

Rating	31-12-2018
AAA	36,86 %
AA	61,98 %
A	1,16 %

Renterisico:

De waarde van obligaties beweegt invers met de rente, dus wanneer de rente stijgt zal de waarde van de portefeuille afnemen. Het rente risico is gedurende het jaar meer in lijn met de benchmark gebracht.

Valutarisico:

Het Fonds belegt alleen in Euro's gedomineerde obligaties.

Rendementsrisico:

Door actief beheer van de portefeuille binnen de grenzen van het mandaat kan een afwijking ontstaan ten opzichte van de benchmark. De negatieve bijdrage komt uit het onderwegen van Duitse staatsleningen welke het best presteerden van alle staatsobligaties.

Inflatierisico

Het inflatierisico is het gehele jaar op peil gebleven. Hoewel de looptijd van de leningen korter werd, is de positie licht vergroot.

Verwachte impact stress scenario's op de beleggingsportefeuille:

De tabel 'VaR' geeft inzicht in de 'Value at Risk', het verwachte maximumverlies over een jaar, met een waarschijnlijkheid van 97,5%. De historische VaR is gebaseerd op de dagelijkse rendementsverdeling over de afgelopen vijf jaar:

VaR	Portefeuille VaR	Benchmark VaR	+/- VaR
	(%)	(%)	(%)
	31.12.2018	31.12.2018	31.12.2018
Totaal	14,8	14,9	(0,1)
Spread	1,0	1,1	(0,1)
Interest Rate	13,8	14,0	(0,2)
FX	0,0	-	0,0
Inflation	0,0	-	(0,0)

De tabel scenario's voor de beleggingsportefeuille geeft ten aanzien van de beleggingsportefeuille en gerelateerd aan het marktrisico inzicht in de gevoeligheden op basis van historische stress scenario's en historische gevoeligheden. De historische scenario's zijn afgeleid van belangrijke gebeurtenissen uit het recente verleden en het effect die deze gebeurtenissen hebben gehad op de waarde van de beleggingen. Met betrekking tot de waarde van de beleggingsportefeuille is uitgegaan van de waarde per 31 december 2018 en het effect van dit scenario op jaarbasis.

Scenario's voor de beleggingsportefeuille	Winst- en verliesrekening	Winst- en verliesrekening
	(%)	EUR(x 1.000)
	31.12.2018	31.12.2018
Corporate shock	-16,9%	(44.306)
Financials shock	-13,0%	(33.985)
Rente shock	-17,8%	(46.636)
Volatility shock	1,3%	3.506
Credit Crisis (10/2008)	0,2%	543

- Corporate shock: een schok van 2 standaarddeviaties op iBoxx Euro Overall Index gerelateerd aan Europese bedrijfsobligaties.
- Financiële shock: een schok van 2 standaarddeviaties op EMU Corporates/Financials Index gerelateerd aan bedrijfsobligaties van banken en verzekeraars.
- Rente shock: een schok van 100 basispunten over de Euro staatscurve.
- Volatiliteitsschok: een schok van de VIX-index van 25 basispunten.
- Credit crisis (10/2008): een historisch scenario dat is afgeleid van het faillissement van Lehman in oktober 2008 ten tijde van de krediet crisis.

Al deze genoemde risico's vallen binnen het mandaat en worden waar nodig tijdig beheerst en gemitigeerd.

In Control statement

Verklaring AO/IC

De Beheerder beschikt over een beschrijving van de bedrijfsvoering, die voldoet aan de eisen van de Wet op het financieel toezicht (Wft). De Beheerder heeft gedurende het afgelopen boekjaar verschillende aspecten van de bedrijfsvoering beoordeeld. Bij deze werkzaamheden zijn geen constatering gedaan op grond waarvan zou moeten worden geconcludeerd dat de beschrijving van de opzet van de bedrijfsvoering niet voldoet aan de vereisten zoals opgenomen in de Wft en daaraan gerelateerde regelgeving. Daarnaast heeft de Beheerder geen constatering gedaan waaruit blijkt dat de bedrijfsvoering niet effectief en niet overeenkomstig de beschrijving functioneert. Derhalve verklaren wij met een redelijke mate van zekerheid dat de bedrijfsvoering gedurende het jaar 2018 overeenkomstig de beschrijving heeft gefunctioneerd.

Het vermogensbeheer van het Fonds wordt uitgevoerd door personeel van ASR Nederland N.V. dat middels een inleenovereenkomst in dienst is bij de Beheerder. De Beheerder heeft een ISAE 3402 Type II rapport opgesteld en heeft daarbij een assurance-rapport verkregen. Dit rapport bevestigt het beeld van de Beheerder met betrekking tot de (beleggings)processen.

Utrecht, 16 april 2019

ASR Vermogensbeheer N.V.

Namens ASR Pensioen Staatsobligatie Fonds 15+ jaar

Het management,

De heer J.T.M. Julicher (bestuurder)

De heer J.J.M. de Wit (bestuurder)

De heer M.R. Lavooi (bestuurder)

De heer R.S. Gokoel (CFRO)

Jaarrekening 1 november 2017 tot en met 31 december 2018

ASR Pensioen

Staatsobligatie Fonds 15+

Balans

Balans per 31 december 2018 (voor winstbestemming x € 1.000)

Balans	31-12-2018	Referentie
Beleggingen		
Staatsobligaties	257.382	
Som der beleggingen	257.382	1
Vorderingen	3.353	2
Overige activa		
Liquide middelen	1.040	3
Kortlopende schulden	-57	4
Vorderingen en overige activa min kortlopende schulden	4.336	
Activa min kortlopende schulden	261.718	
Geplaatst participatiekapitaal	253.301	
Overige reserves	-	
Onverdeeld resultaat	8.417	
Totaal fondsvermogen	261.718	5

Winst- en verliesrekening

Winst- en verliesrekening over de periode 1 november 2017 tot en met 31 december 2018 (x € 1.000)

Winst- en verliesrekening	01-11-2017 t/m 31-12-2018	Referentie
Opbrengsten uit beleggingen	5.456	6
Gerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen	1.805	7
Niet Gerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen	1.714	7
Som der bedrijfsopbrengsten	8.975	
Beheervergoeding	-262	
Servicevergoeding	-262	
Interestlasten	-34	
Som der bedrijfslasten	-558	8
Resultaat na belastingen	8.417	

Kasstroomoverzicht

Kasstroomoverzicht over de periode 1 november 2017 tot en met 31 december 2018 (x € 1.000)

Volgens de indirecte methode

Kasstroomoverzicht	01-11-2017 t/m 31-12-2018	Referentie
Totaal beleggingsresultaat	8.417	
Waardeverandering van beleggingen	-3.519	1
Aankopen van beleggingen (-)	-556.564	1
Verkopen van beleggingen (+)	302.701	1
Toename (-) / Afname (+) van vorderingen	-3.353	2
Toename (+) / Afname (-) van schulden	57	4
Netto kasstroom uit beleggingsactiviteiten	-252.261	
Uitgifte participaties	278.181	5
Inkoop participaties	-24.880	5
Netto kasstroom uit financieringsactiviteiten	253.301	
Mutatie liquide middelen	1.040	
Totaal geldmiddelen begin verslagperiode	-	3
Totaal geldmiddelen einde verslagperiode	1.040	3
Mutatie liquide middelen	1.040	

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemeen

ASR Pensioen Staatsobligatie Fonds 15+ (het Fonds) is opgericht op 1 oktober 2017 in de vorm van een fonds voor gemene rekening. De activiteiten zijn gestart op 2 november 2017.

De verplichtingen uit de Wet op het financieel toezicht zijn niet van toepassing op de Beheerder voor zover het de ASR Pensioen Staatsobligatie Fonds 15+ betreft. Potentiële beleggers, zijnde groepsmaatschappijen van ASR Nederland N.V. in de zin van artikel 1:13a lid 1, sub g van de Wft, worden daarom nogmaals met nadruk gewezen op het feit dat het Fonds niet onder toezicht staat van de AFM. Desalniettemin heeft de Beheerder besloten om vrijwillig het jaarverslag van het Fonds op te stellen met inachtneming van de geldende voorschriften voor Richtlijn 615 'Beleggingsentiteiten' van de Raad voor de Jaarverslaggeving en met Titel 9 van Boek 2 van het Nederlands Burgerlijk Wetboek (BW) en de Wet op het financieel toezicht. Alle in het jaarverslag opgenomen bedragen zijn in duizenden euro's, tenzij anders vermeld. De in de tabellen opgenomen getallen zijn afgeronde bedragen. Hierdoor kunnen zich afrondingsverschillen voordoen. De beheerder heeft op 16 april 2019 de jaarrekening opgemaakt.

Verslagperiode en vergelijkende cijfers

De periode van het jaarverslag loopt van 1 november 2017 tot en met 31 december 2018. Het fonds is opgericht per 1 oktober 2017, de eerste toetreding heeft plaatsgevonden per 2 november 2017. Er zijn geen vergelijkende cijfers opgenomen.

Vreemde Valuta

Transacties in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers op transactiedatum. Activa en passiva luidende in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de valutakoers op balansdatum.

Uit de omrekening voortvloeiende valutaverschillen worden in de winst- en verliesrekening verantwoord onder het hoofd gerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen.

Per 31 december 2018 noteerden in het Fonds geen beleggingen in vreemde valuta.

Beheerder

ASR Vermogensbeheer N.V. (hierna: de Beheerder) is de beheerder in de zin van artikel 1.1 van de Wet op het financieel toezicht (hierna: Wft). De Beheerder is verantwoordelijk voor de uitvoering van het beheer van het fondsvermogen overeenkomstig het beleggingsbeleid en het voeren van de participanten- en financiële administratie. De Beheerder beschikt over een vergunning van de toezichthouder conform artikel 2:65, lid 1, sub a Wft en is opgenomen in het register als bijgehouden door de Autoriteit Financiële Markten (AFM).

De beheerder heeft aan AFM een aanvraag ingediend om additionele beleggingsdiensten te mogen verlenen aan professionele cliënten op grond van artikel 2:67a, tweede lid, onderdelen a,b en d Wft. Deze uitgebreide vergunning is op 9 juni 2016 verkregen.

Bewaarder

Stichting ASR Bewaarder treedt, in overeenstemming met de algemene voorwaarden van beheer en bewaring, op als eigenaar (titelhouder) in juridische zin voor rekening en risico van de Participanten in het Fonds. Zoals uiteengezet in het Informatiememorandum, is de Stichting als Bewaarder, onder de voorwaarden van de Management en Custody Agreement, voor het Fonds aangesteld.

De belangrijkste taak van de Bewaarder is om namens het Fonds de bewaarderstaken waarnaar wordt verwezen in artikel 4:37f van de Wft uit te voeren. De Bewaarder is jegens het Fonds of de participanten aansprakelijk voor het verlies van financiële instrumenten die hij of een derde partij aan wie hij de bewaring heeft uitbesteed, in bewaring heeft genomen. De Bewaarder is ook aansprakelijk voor verliezen die het Fonds of de participanten leiden als gevolg van een nalatig of opzettelijk verzuim van de Bewaarder om zijn taken naar behoren uit te voeren. In geval van een directe aansprakelijkheid van de Bewaarder kunnen de participanten de Bewaarder overeenkomstig de voorwaarden van de bewaardersovereenkomst via de Beheerder aanspreken. In het prospectus zijn de taken, de verantwoordelijkheden en de aansprakelijkheid van de Bewaarder verder toegelicht.

Verwerking

Een actief wordt in de balans verwerkt wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen aan het Fonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. De wijze van het structureren van het vermogensbeheer kan ertoe leiden dat het juridisch eigendom van een actief en/of passief, waarvan de economische voor- en nadelen aan het Fonds toekomen, bij verbonden partijen berust.

Opbrengsten worden in de winst- en verliesrekening opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Kosten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat (nagenoeg) alle toekomstige economische voordelen en risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde. Een verplichting wordt niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de verwachte uitstroom van middelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Saldering

Een financieel actief en een financieel passief worden gesaldeerd en als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met gesaldeerd opgenomen financiële activa en passiva samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Transacties met verbonden partijen

Van een verbonden partij is sprake wanneer een partij beleidsbepalende invloed kan uitoefenen in een andere partij, dan wel invloed van betekenis kan uitoefenen op het financieel en zakelijk beleid van de andere partij. Transacties met verbonden partijen worden verricht tegen marktconforme tarieven.

Beleggingen

Beleggingen worden op het moment van verkrijging gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs, zijnde de marktwaarde van het actief of de verplichting, vermeerderd met de aankoopkosten. De beleggingen in obligaties worden vervolgens individueel gewaardeerd tegen marktwaarde, welke op balansdatum is gelijkgesteld aan de slotkoers op de beurs (middenkoers) of gebaseerd is op ontvangen brokerquotes. Ongerealiseerde en gerealiseerde waardeveranderingen in de portefeuille worden verantwoord in de winst- en verliesrekening.

Aan- en verkoopkosten beleggingen: Betreft kosten die in rekening worden gebracht door de broker voor aan- en verkoop van beursgenoteerde beleggingen. Bij aankoop worden brokerkosten als onderdeel van de kostprijs geactiveerd. Bij de periodieke bepaling van de marktwaarde van beleggingen worden de kosten verantwoord in de winst- en verliesrekening als onderdeel van de niet gerealiseerde waardeverandering. De kosten bij verkoop van beleggingen worden als onderdeel van de gerealiseerde waardeveranderingen verantwoord.

Transactiekosten beleggingen: Betreft kosten voor afwikkeling van aan- en verkooptransacties door de bewaarder van het fonds. Deze kosten worden direct ten laste van het resultaat gebracht.

Liquide middelen

Banktegoeden worden gewaardeerd tegen de reële waarde, zijnde de nominale waarde. Als liquide middelen worden aangemerkt de tegoeden bij banken, alsmede mogelijk aanwezige kasvoorraden en uitstaande (termijn-) deposito's voor zover deze niet tot de beleggingen worden gerekend.

Overige activa en passiva

De vorderingen worden initieel gewaardeerd tegen reële waarde, inclusief transactiekosten. Vorderingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode, onverminderd met bijzondere waardeverminderingverliezen. Voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de oninbaarheid van de vorderingen.

Kortlopende schulden en overlopende passiva worden initieel gewaardeerd tegen reële waarde. De kortlopende schulden en overlopende passiva worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode. Indien er geen sprake is van agio of disagio of transactiekosten is de geamortiseerde kostprijs gelijk aan de nominale waarde van de schuld.

Resultaatbepaling

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen enerzijds de baten en anderzijds de lasten. Baten en lasten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben. Het resultaat bestaat ook uit directe beleggingsopbrengsten zoals interest. De interestbaten betreffen de ontvangen rente op obligaties en deposito's. De rentebaten worden verantwoord in de periode waarop zij betrekking heeft. Resultaten in vreemde valuta worden omgerekend in euro's tegen de per transactiedatum geldende valutakoersen.

Waardeverandering van beleggingen

Gerealiseerde waardeveranderingen worden bepaald door op de verkoopopbrengst (inclusief verkoopkosten) de (gemiddelde) kostprijs (inclusief aankoopkosten) in mindering te brengen. Ongerealiseerde waardeveranderingen worden bepaald door op de balanswaarde ultimo boekjaar de (gemiddelde) kostprijs (inclusief aankoopkosten) in mindering te brengen.

De gerealiseerde en ongerealiseerde prijsresultaten worden in de periode waarop zij betrekking hebben als gerealiseerde respectievelijk ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen gepresenteerd onder beleggingsopbrengsten in de winst- en verliesrekening.

Aan- en verkoopkosten van beleggingen worden opgenomen in de kostprijs respectievelijk in mindering gebracht op de verkoopopbrengst van de betreffende beleggingen en zijn hierdoor onderdeel van de waardeveranderingen van beleggingen.

Vennootschapsbelasting

Het Fonds heeft de fiscale status van een fiscaal transparant fonds. Een fiscaal transparant fonds is zelf niet belastingplichtig. De vennootschapsbelasting wordt bij de individuele participanten geheven.

Beheervergoeding

Aan het Fonds worden kosten in rekening gebracht voor het beheer van het Fondsvermogen door de Beheerder. De afdracht van de gemaakte reserveringen vindt maandelijks plaats aan de Beheerder. De hoogte van de beheervergoeding is 0,10% op jaarbasis.

Servicevergoeding

De Beheerder ontvangt maandelijks een servicevergoeding die ten laste van het Fonds wordt gebracht. De servicevergoeding dient ter dekking van overige kosten zoals:

- De vergoedingen voor de accountants, juridische en fiscale adviseurs;
- De kosten verband houdende met het voorbereiden, drukken en verzenden van het informatiememorandum, (half-) jaarverslagen en alle mogelijke andere documenten die betrekking hebben op het Fonds;
- De kosten in verband met het berekenen en publiceren van de intrinsieke waarden;
- De kosten in verband met het bijhouden van het participantenregister, het voeren van een financiële en beleggingsadministratie;
- De kosten voor vergaderingen van participanten.

De hoogte van de servicevergoeding is 0,10% op jaarbasis. De Beheerder betaalt uiteindelijk de daadwerkelijk gemaakte kosten die vallen onder de servicevergoeding.

Kosten in verband met beleggingen in andere beleggingsfondsen

Indien het Fonds belegt in andere beleggingsfondsen kunnen de binnen deze fondsen gemaakte kosten, zoals beheervergoeding, servicevergoeding en overige kosten, indirect ten laste van het Fonds komen.

Het Fonds heeft in het informatiememorandum uitdrukkelijk de mogelijkheid voorbehouden om in andere beleggingsfondsen te beleggen. De Beheerder streeft er naar om het totale kostenniveau, inclusief de kosten van onderliggende fondsen, op een gelijkwaardig niveau te houden als in de situatie waarin de beleggingen zonder tussenkomst van een ander beleggingsfonds plaatsvindt.

Indien een gedeelte van de, binnen de beleggingsfondsen waarin wordt belegd, in rekening gebrachte vergoedingen wordt terugbetaald (zogenaamde retourprovisie), komt dit ten gunste van het Fonds.

Vergoedingen in verband met het uitlenen van effecten

De netto opbrengsten die worden gegenereerd door het uitlenen van effecten komen in beginsel ten gunste van het Fonds. De netto opbrengsten zijn de opbrengsten in verband met het uitlenen van effecten na aftrek van een marktconforme vergoeding voor de Beheerder en eventuele kosten die door de bij de uitleentransacties betrokken partijen in rekening worden gebracht.

Bij uitlenen van effecten worden effecten in bruikleen gegeven, waarbij het juridische eigendom wordt overgedragen aan een derde, maar het economische eigendom in bezit van het Fonds blijft. De uitgeleende effecten zijn derhalve opgenomen onder beleggingen en gewaardeerd tegen de beurskoers ultimo verslagperiode. Voor het risico van niet teruglevering zijn zekerheden ontvangen. Deze zekerheden zijn niet in de balans opgenomen.

Gedurende de verslagperiode zijn er geen effecten in bruikleen gegeven.

Kosten bij uitgifte en inkoop van participaties

Bij uitgifte en inkoop van participaties worden door het Fonds kosten (0,15% van intrinsieke waarde) in rekening gebracht. Deze kosten komen ten gunste van het Fonds ter compensatie van transactiekosten die worden gemaakt indien als gevolg van uitgifte onderliggende beleggingen moeten worden aangekocht of als gevolg van inkoop beleggingen moeten worden verkocht.

De Beheerder berekent de op- of afslag op basis van de gemiddelde daadwerkelijk gemaakte transactiekosten die zij bij aan- en verkoop van beleggingen moet maken. De op- of afslagkosten worden direct in de aan- of verkoopprijs opgenomen en aan het einde van de verslagperiode bij herwaardering ten laste van de verlies- en winstrekening gebracht. De Beheerder kan dit percentage aanpassen indien de marktomstandigheden dusdanig wijzigen dat de op- en afslag niet meer representatief zijn voor de daadwerkelijk gemaakt kosten.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens zogenaamde "indirecte methode" waarbij onderscheid is gemaakt tussen kasstromen uit beleggings- en financieringsactiviteiten. De liquide middelen betreffen direct opeisbare tegoeden bij banken. Bij de kasstroom uit beleggingsactiviteiten wordt het resultaat gecorrigeerd voor kosten die geen uitgaven zijn en opbrengsten die geen ontvangsten zijn.

Toelichting op de balans en de winst- en verliesrekening

1. Beleggingen

De beleggingen kunnen als volgt worden gespecificeerd (x € 1.000):

Beleggingen	31-12-2018
Staatsobligaties	257.382

Het verloop van de beleggingen gedurende de verslagperiode is als volgt (x € 1.000):

Beleggingen	01-11-2018 t/m 31-12-2018
Stand begin verslagperiode	-
Aankopen	556.564
Verkopen	-302.701
Waardeverandering	3.519
Stand eind verslagperiode	257.382

De beleggingen zijn gewaardeerd tegen reële waarde, de reële waarde is hierbij afgeleid van genoteerde marktprijzen.

2. Vorderingen

De overige vorderingen hebben een looptijd korter dan één jaar en kunnen als volgt worden onderverdeeld (x €1.000):

Vorderingen	31-12-2018
Te vorderen interest beleggingen	3.353
Stand eind verslagperiode	3.353

3. Liquide middelen

De liquide middelen betreffen direct opeisbare tegoeden bij banken.

4. Kortlopende schulden

De kortlopende schulden hebben allen een looptijd korter dan één jaar en kunnen als volgt worden onderverdeeld (x € 1.000):

Kortlopende schulden	31-12-2018
Nog te betalen beheer- en servicevergoedingen	-44
Nog te betalen vanwege uittreding participanten	-13
Stand eind verslagperiode	-57

5. Geplaatst participatiekapitaal, onverdeeld resultaat en overige reserves

Meerjarenoverzicht ASR Pensioen Staatsobligatie Fonds 15+:

Intrinsieke waarde	31-12-2018
Fondsvermogen (x € 1.000)	261.718
Aantal participaties (x 1.000)	5.053
Intrinsieke waarde in euro's per participatie	51,79

Het verloop van het geplaatst participatiekapitaal gedurende de verslagperiode is als volgt (x € 1.000):

Geplaatst participatiekapitaal	01-11-2017 t/m 31-12-2018
Stand begin verslagperiode	-
Geplaatst gedurende de verslagperiode	278.181
Terugbetaald aan participanten gedurende de verslagperiode	-24.880
Stand eind verslagperiode	253.301

Het verloop van het aantal participaties gedurende de verslagperiode is als volgt:

Geplaatst participatiekapitaal	01-11-2017 t/m 31-12-2018
Stand begin verslagperiode	-
Uitgifte aan participanten gedurende de verslagperiode	5.541.248
Inkoop van participanten gedurende de verslagperiode	-487.835
Stand eind verslagperiode	5.053.413

Het verloop van de overige reserves gedurende de verslagperiode is als volgt (x € 1.000):

Overige reserves	01-11-2017 t/m 31-12-2018
Stand begin verslagperiode	-
Dotatie verslagperiode	-
Dividenduitkering	-
Stand eind verslagperiode	-

Het verloop van het onverdeeld resultaat gedurende de verslagperiode is als volgt (x € 1.000):

Onverdeeld resultaat	01-11-2017 t/m 31-12-2018
Stand begin verslagperiode	-
Verdeling resultaat voorgaand boekjaar	-
Onverdeeld resultaat lopend boekjaar	8.417
Stand eind verslagperiode	8.417

6. Opbrengsten uit beleggingen

De opbrengsten uit beleggingen kunnen als volgt worden gespecificeerd (x € 1.000):

Opbrengsten uit beleggingen	01-11-2017 t/m 31-12-2018
Interest beleggingen	5.222
Overige opbrengsten	234

Totaal	5.456
---------------	--------------

7. Waardeveranderingen van beleggingen

De gerealiseerde waardeveranderingen zijn de resultaten uit hoofde van verkopen inclusief eventuele verkoopkosten. De ongerealiseerde waardeveranderingen in de aangehouden beleggingen zijn inclusief eventuele aankoopkosten.

De waardeveranderingen van beleggingen kunnen als volgt worden gespecificeerd (x € 1.000):

Waardeveranderingen van beleggingen	01-11-2017	01-11-2017
	t/m 31-12-2018	t/m 31-12-2018
	(positief)	(negatief)
Gerealiseerd	3.361	-1.556
Ongerealiseerd	3.918	-2.204

8. Bedrijfslasten

De bedrijfslasten kunnen als volgt worden gespecificeerd (x € 1.000):

Bedrijfslasten	01-11-2017 t/m 31-12-2018
Beheervergoeding	-262
Servicevergoeding	-262
Interestlasten	-34
Totaal	-558

Lopende Kosten Factor (LKF)

Fonds	Informatie memorandum	01-11-2017 t/m 31-12-2018
ASR Pensioen Staatsobligatie Fonds 15+	0,20%	0,20%

De LKF over de periode 1 november 2017 tot en met 31 december 2018 bedraagt 0,23%. De geannualiseerde LKF over de periode bedraagt 0,20%.

De Lopende Kosten Factor omvat alle kosten die ten laste van het Fonds zijn gebracht in de verslagperiode inclusief de beheer- en servicevergoeding van de onderliggende beleggingsfondsen, exclusief rentekosten, eventuele belastingen en transactiekosten als gevolg van de aan- en verkopen van beleggingen die het Fonds doet. De LKF wordt berekend door de totale kosten in de verslagperiode te delen door de gemiddelde intrinsieke waarde van het Fonds.

De gemiddelde intrinsieke waarde van het Fonds is de som van de intrinsieke waarden gedeeld door het aantal berekeningsmomenten van de intrinsieke waarde gedurende het verslagjaar. Het aantal meetmomenten wordt als gewogen gemiddelde beschouwd.

	Kosten direct ten laste van APS		Ontvangen kostenvergoeding van de Beheerder	Totaal LKF
	Management fee	Service fee		2018
APS	0,10%	0,10%	0,00%	0,20%

Portefeuille Omloop Factor (POF)

Fonds	01-11-2017 t/m 31-12-2018
ASR Pensioen Staatsobligatie Fonds 15+	246,02%

De Portefeuille Omloop Factor (POF) geeft een indicatie van de omloopsnelheid van de beleggingen ten opzichte van het gemiddelde fondsvermogen en is een maatstaf voor de mate van een actief of minder actief beleggingsbeleid. Een omloopfactor van 200 geeft bijvoorbeeld aan dat voor twee maal de waarde van het gemiddelde fondsvermogen aan- en verkooptransacties zijn uitgevoerd naast aan- en verkooptransacties als gevolg van toe- of uitredingen.

Bij de gehanteerde berekening wordt het bedrag van de turnover bepaald door de som van de aan- en verkopen van de beleggingen in de verslagperiode te verminderen met de som van uitgifte en inkoop van participaties. Hierbij zijn alle beleggingscategorieën betrokken met uitzondering van deposito's met een oorspronkelijke looptijd korter dan een maand. De POF wordt bepaald door het bedrag van de turnover uit te drukken in een percentage van de gemiddelde intrinsieke waarde van het Fonds, welke op identieke wijze wordt berekend als bij de bepaling van de LKF voor de verslagperiode.

Transacties met verbonden partijen

Het Fonds kent de volgende relaties met verbonden partijen:

- ASR Vermogensbeheer N.V. is de beheerder van het Fonds en brengt een beheervergoeding (€ 262.000) en een servicevergoeding (€ 262.000) in rekening;
- De directie van ASR Vermogensbeheer N.V. heeft geen participaties in het fonds;

Personeel

De beheerder heeft geen personeel in dienst. Per 31 december 2018 zijn 147 medewerkers (143 FTE) ingeleend door a.s.r. vermogensbeheer middels een inleenovereenkomst met ASR Nederland. De doorbelaste personeelskosten bestaan volledig uit vaste beloningen (AIFMD artikel 22, lid 2 e). De Beheerder deelt niet in het beleggingsresultaat als vergoeding voor het beheer van de beleggingsfondsen waarover verslag wordt gedaan. Er is derhalve geen sprake van carried interest (het deel in de winst van het fonds bestemd voor de beheerder van het fonds als vergoeding voor het beheer). De salariskosten van de directieleden zijn inbegrepen in de doorbelaste personeelskosten op basis van een vaste verdeelsleutel.

In onderstaande tabel is de totale beloning opgenomen met betrekking tot de door de beheerder ingeleende medewerkers (aantallen naar de stand van ultimo boekjaar). Een toerekening van deze bedragen aan het Fonds is niet mogelijk aangezien relevante informatie niet beschikbaar is. Nadere informatie over het beloningsbeleid is opgenomen op de website www.asr.nl.

Personeelskosten (x € 1)	01-01-2018 t/m 31-12-2018	Begunstigden
Directie	914.083	3
Identified Staff	329.510	2
Medewerkers	17.476.363	142
Totaal	18.719.956	147

Overig

Zowel de kosten bij uitgifte en inkoop van participaties, als de beheer- en servicevergoeding, zijn vrijgesteld van BTW.

Winstbestemming

Na vaststelling van het jaarverslag wordt het resultaat toegevoegd aan de overige reserves, onderdeel van het fondsvermogen.

Dividendvoorstel

Het Fonds keert geen dividend uit.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich in de periode tot aan de openbaarmaking van dit jaarverslag geen gebeurtenissen voorgedaan, die een aanpassing van of een toelichting op de jaarrekening noodzakelijk maken.

ONDERTEKENING VAN DE JAARREKENING

Utrecht, 16 april 2019

ASR Vermogensbeheer N.V.

Namens ASR Pensioen Staatsobligatie Fonds 15+

Het management,

De heer J.T.M. Julicher (bestuurder)

De heer J.J.M. de Wit (bestuurder)

De heer M.R. Lavooi (bestuurder)

De heer R.S. Gokoel (CFRO)

Overige gegevens

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de participanten van ASR Pensioen Staatsobligatie Fonds 15+ en de directie van ASR Vermogensbeheer N.V.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2018

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van ASR Pensioen Staatsobligatie Fonds 15+ gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ASR Pensioen Staatsobligatie Fonds 15+ op 31 december 2018 en van het resultaat over 1 november 2017 tot en met 31 december 2018 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2018;
- de winst-en-verliesrekening over 1 november 2017 tot en met 31 december 2018;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening.

Wij zijn onafhankelijk van ASR Pensioen Staatsobligatie Fonds 15+ zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- de algemene informatie;
- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De beheerder is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Beschrijving van verantwoordelijkheden voor de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de beheerder voor de jaarrekening

ASR Vermogensbeheer N.V. is als beheerder van de beleggingsentiteit is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is de beheerder verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de beheerder noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de beheerder afwegen of de beleggingsentiteit in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet de beheerder de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de beheerder het voornemen heeft om de beleggingsentiteit te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. De beheerder moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de beleggingsentiteit haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de beleggingsentiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de beheerder en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door de beheerder gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de beleggingsentiteit haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een beleggingsentiteit haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de beheerder onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Den Haag, 16 april 2019

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. M.J. Knijnenburg RA

Bijlagen

Bijlage 1

Specificatie Beleggingen ASR Pensioen Staatsobligatie Fonds 15+

(x € 1.000)

Naam Instrument	Instrument type	Land	Valuta	Aantal	Koers per 31-12-2018	Marktwaaarde 31-12-2018
FRANKRIJK_1.25%_25/05/2036	Bond	FR	EUR	20.693	99,97	20.686
FRANKRIJK_1.75%_25/06/2039	Bond	FR	EUR	16.980	107,19	18.201
OOSTENRIJK_4.15%_15/03/2037	Bond	AT	EUR	10.559	151,98	16.047
DUITSLAND_3.25%_04/07/2042	Bond	DE	EUR	10.018	153,93	15.420
FRANKRIJK_4.5%_25/04/2041	Bond	FR	EUR	9.453	160,03	15.128
NEDERLAND_4%_15/01/2037	Bond	NL	EUR	9.000	155,18	13.966
FRANKRIJK_2%_25/05/2048	Bond	FR	EUR	11.871	108,62	12.895
DUITSLAND_IL_1.75%_15/04/2020	Index bond	DE	EUR	9.674	102,90	11.351
DUITSLAND_4.25%_04/07/2039	Bond	DE	EUR	5.985	168,27	10.071
BELGIE_5%_28/03/2035	Bond	BE	EUR	6.394	153,79	9.834
BELGIE_2.25%_22/06/2057	Bond	BE	EUR	9.221	106,33	9.804
DUITSLAND_1.25%_15/08/2048	Bond	DE	EUR	8.320	109,85	9.140
FRANKRIJK_4%_25/04/2055	Bond	FR	EUR	5.394	161,28	8.699
DUITSLAND_4%_04/01/2037	Bond	DE	EUR	4.585	157,66	7.229
DUITSLAND_IL_0.1%_15/04/2023	Index bond	DE	EUR	6.075	105,46	6.905
BELGIE_1.45%_22/06/2037	Bond	BE	EUR	6.898	99,49	6.863
OOSTENRIJK_1.5%_20/02/2047	Bond	AT	EUR	6.171	103,86	6.409
EIB_1.5%_15/11/2047	Bond	SP	EUR	5.250	101,52	5.330
FRANKRIJK_3.25%_25/05/2045	Bond	FR	EUR	3.827	137,53	5.263
DUITSLAND_2.5%_04/07/2044	Bond	DE	EUR	3.745	138,76	5.196
FINLAND_1,125%_15/04/2034	Bond	FI	EUR	4.703	103,14	4.851
NORDRHEIN WF_1.95%_26/09/2078	Bond	DE	EUR	4.750	100,80	4.788
ESM_1.85%_01/12/2055	Bond	SP	EUR	4.273	106,36	4.545
NEDERLAND_3.75%_15/01/2042	Bond	NL	EUR	2.770	161,84	4.483
DUITSLAND_4.75%_04/07/2034	Bond	DE	EUR	2.088	163,04	3.404
FRANKRIJK_1.75%_25/05/2066	Bond	FR	EUR	3.136	96,77	3.035
LETLAND_2.25%_15/02/2047	Bond	LV	EUR	2.750	107,92	2.968
BELGIE_2.15%_22/06/2066	Bond	BE	EUR	2.848	101,64	2.895
BELGIE_4.25%_28/03/2041	Bond	BE	EUR	1.875	149,91	2.811
DUITSLAND_2.5%_15/08/2046	Bond	DE	EUR	1.700	140,82	2.394
OOSTENRIJK_3.15%_20/06/2044	Bond	AT	EUR	1.307	142,20	1.859
BELGIE_1.6%_22/06/2047	Bond	BE	EUR	1.839	96,43	1.773
FINLAND_1.375%_15/04/2047	Bond	FI	EUR	1.458	105,70	1.541
EFSF_2%_28/02/2056	Bond	SP	EUR	1.000	108,37	1.083
FRANKRIJK_1.5%_25/05/2031	Bond	FR	EUR	484	106,55	515
Subtotaal beleggingen ASR Pensioen Staatsobligatie Fonds 15+						257.382

ASR Vermogensbeheer N.V.

Archimedeslaan 10

3584 BA Utrecht

www.asrnederland.nl

α.s.r.
de nederlandse
vermogens
beheerders